

SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONAT

Húshasznú kosok használatának hatása a vágott bárány test minőségére

Fehér Lili

Mezőgazdasági mérnök alapszak, nappali tagozat

Állattenyésztési Tudományok Intézet, Állatnemesítési Tanszék

Belső témavezető: Dr. Polgár József Péter, egyetemi docens, Állattenyésztési Tudományok Intézet, Georgikon Campus, Keszthely

Szakedolgozatom témájának azért ezt választottam, mert a családom hobbi szinten foglalkozik juhtartással és az állattenyésztés ezen része engem is megfogott. Úgy döntöttem, hogy egyetemi éveim után szeretném a családi gazdaságot átvenni és juhtenyésztéssel, ezen belül is bárány előállításával foglalkozni. A juhtenyésztésnek három fő terméke van. Ezek nem mások, mint a hús, a gyapjú és a tej. A három termék közül a fő szerep a húsé. Az tapasztalható, hogy miközben a gyapjú és a tej felvásárlási ára csökkent, a pecsenye bárány iránti kereslet végig stabil maradt és az ára is kedvezően alakult. A jó minőségű, kedvező húsparaméterekkel rendelkező homogén juhhús iránt hazai, de főleg nemzetközi szinten is folyamatosan erős igény mutatkozik. A kimondottan hús hasznosítású kosok tenyésztésbe való bevonása fontos szerepet tölthet be a vágóbárány minőségének és a vágott test minőségének javításában, mivel a genetikai háttér nagy mértékben befolyásolhatja a bárány testalakulását és a húskihozatait. Dolgozatomban szeretném azt bemutatni, hogy magyar merinó anya állatra különböző húshasznú kosok használata hogyan hat a vágott bárány test minőségére.

Az országban a leggyakrabban a merinó fajtát használják tenyésztésben, bárányelőállítás során általában ők töltik be az anyaállat szerepét. Ha kifejezetten hús irányában szeretnénk keresztezéseket végezni, akkor további húshasznú fajták apaállatait használjuk. Ide sorolandók például a suffolk, charollais, hampshire és a német feketefejú fajták egyaránt. Haszonállat előállító keresztezésekkel az utódokban nagy mértékben tudjuk növelni a napi súlygyarapodásukat. E mellett jobbat mutatnak a húsformák, csökken a bárányok száma ami szükséges a csontos hús előállításához.

A szakdolgozatom adatai egy hatalmas, Veszprém vármegyei árutermelő magyar merinó juh állomány kísérleti bárány vágásából származnak. A gazda a magyar merinó anya állományra import kosokat hozott be a juhászatba egy francia tenyészetből, hogy a különösen jó húsformákat mutató kosok által jobb legyen a bárányok vágó értéke. A kosok charollais és hampshire fajtájúak voltak. A cél az volt, hogy az import kosok minimum 50 %-ban javítsanak a bárányok gyarapodásán. Ivar szerint külön lettek vizsgálva a jerke és kos bárányok, valamint a születési típus alapján is vizsgálták az állatokat, azaz, hogy egyes vagy iker bárányok.

Először a genotípus csoportonkénti értékelésénél az adatok alapján csináltam egy variancia táblázatot is, amely azt magyarázza meg, hogy az átlagok közötti különbségek bizonyítottan a fajta hatásnak tudhatók e be. Tehát a genotípus hatására voltam kíváncsi, hogy gyakorol e olyan mértékű hatást az, hogy milyen fajtájú kos használtak, a bárányok adott paramétereire, hogy az eszerint kialakított csoportok átlagos teljesítménye közötti különbségeket ennek tudhassuk be. Egyetlen vizsgált csoportnál kaptunk bizonyított értéket, ez pedig az állatok választási súlya volt. A többi vizsgált csoportnál nem láttunk ilyen adatot. Tehát választási súlyban bizonyítottan a kos hatásának tudható be a genotípusok közötti eltérés. Ezt követően vizsgáltuk azt, hogy gyakorol e hatást a bárányok növekedés intenzitására, vágási minőségére az, hogy egyedül születtek vagy ikresen. Kettő bizonyított eredményt kaptunk. Az első a születési súly, ahol egyértelműen látszik, hogy az ikresként született bárányok kisebb súllyal születnek. A második paraméter ahol bizonyított a születési típus hatása, az a testtömeg gyarapodás. A harmadik vizsgált hatás az ivar hatása volt. Itt egyetlen olyan csoport volt, ahol a mért adatok különbségei bizonyítottan az ivar hatásának eredményei. Ez nem más, mint a testtömeg gyarapodás. A jerkék összességében egy kicsit gyengébben gyarapodtak, míg a kosoknál egy kicsit jobb gyarapodás volt megfigyelhető.

Összességében megállapítható, hogy a bárányelőállítást rengeteg tényező befolyásolja. A vizsgálataim során azt tapasztaltam, hogy egy vizsgált paraméterre van bizonyítottan hatása az apa állatnak. Ha jó izmoltságú, jó húsformákat mutató kosokat használunk, akkor a bárányok testtömeg gyarapodása bizonyítottan nagyobb lesz, mint tisztavérben a magyar merinóké. A többi vizsgált csoportra nem találtunk bizonyítottságot. A genotípus hatásának vizsgálatán kívül a születési típus hatásának vizsgálata során is a testtömeg gyarapodásra és a születési súlyra van hatással az, hogy egyedüli vagy ikres bárányként születtek az állatok. Az

ikres bárányok mivel ugyanannyi tejen ketten osztoznak, így alacsonyabb a növekedési intenzitásuk ahhoz a baranyehoz képest amelyik egyedül tudja hasznosítani azt az adott mennyiségű tejet. Az utolsó vizsgált hatás, az ivarhatas volt. Ennek során is azt tapasztaltuk, hogy az egyedek testtomeg gyarapodására hatással van az, hogy kos vagy jerke a bárány. Véleményem szerint ha ezeket a hús hasznosítású kosokat megfelelő szaktudással alkalmazzuk a megfelelő nagyságú és fajtaju anya állományokra, akkor az ágazat igen jövedelmező lehet.